

Nacionalinė mokslo programa

Modernybė Lietuvoje

2017–2022 metai

I etapas 2017–2019 metai

Programos paskirtis

sudaryti sąlygas spręsti lėto Lietuvos modernėjimo ir palyginti menko **humanitarinių mokslų tarptautinio konkurencingumo problemas** suburiant geriausius Lietuvos ir užsienio tyrėjus, kurie atliktų **inovatyvius kompleksinius** Lietuvoje vykusių modernėjimo procesų ir modernybės raiškos Lietuvoje tyrimus, jų rezultatų sklaidą visuomenėje.

Programos tikslas

kompleksiškai ištirti modernybės, modernizacijos ir visuomenės modernėjimo, t. y. šiuolaikinės visuomenės radimosi ir kaitos, procesus Lietuvoje ir jų įtaką nacionalinei valstybei, tapatumui, kultūrinei savasčiai ir atminčiai,

gauti naujų mokslo žinių ir pateikti įžvalgų, reikšmingų gilesniam šiandienos Lietuvos politinių, socialinių, kultūrinių procesų suvokimui, Lietuvos valstybės ir visuomenės darniai bei tvariai plėtrai ir europinei integracijai.

1 uždavinys

- atlikti fundamentinius modernybės sampratų, modernybės, modernėjimo ir modernizacijos reiškinių ir procesų Lietuvoje tyrimus;
- šiuose tyrimuose taikyti teorines, lyginamąsias bei tarpdisciplinines prieigas ir inovatyvius metodus;
- kompleksiškai tirti kultūros modernėjimo veiksnius ir procesus, modernios kultūros pavidalus, modernaus žmogaus formavimąsi, jo kultūrinę ir meninę raišką.

1 uždavinio priemonės

1. nagrinėti filosofines ir teorines modernybės reiškinių formavimosi prielaidas, įvairius modernybės konceptualizacijos būdus;

2. tirti modernųjų vertybių, idėjų, normų, kultūros kodų, praktinių nuostatų formavimąsi ir įvairialypius jų aspektus;

nagrinėti tradicinės bendruomenės ir moderniosios visuomenės idėjų sąveikas ir kaitą vėlyvosios modernybės ir globalizacijos sąlygomis.

1 uždavinio priemonės

3. tirti kultūros, kalbos, literatūros, raštijos, meninės kūrybos kaitą ir modernėjimo prielaidas bei ištakas; moderniųjų estetinių krypčių formavimąsi, raidą ir raišką literatūroje ir mene;

analizuoti meno, grožio bei kultūros sampratų pokyčius modernybėje ir jų kritinę refleksiją;

analizuoti vizualiosios kultūros, masinės kultūros ir kultūrinių bei kūrybinių industrijų reiškinius; tirti modernizacijos poveikį visuomenės mentalitetui, kalbai ir kultūrai; nagrinėti tradicinių kultūros formų pokyčius ir raišką modernėjančioje visuomenėje;

tirti modernios kultūrinės sistemos klostymąsi ir funkcionavimą;

tirti kultūrinės atminties ir kultūrinės savasties interpretavimo, išraiškos ir sklaidos pavidalus, kultūrinės rezistencijos formas ir jų įtaką individo savivokai.

1 uždavinio priemonės

4. tirti modernaus žmogaus formavimo(si), jo savivokos, pasaulėjautos, kultūrinės, mokslinės ir meninės raiškos ypatumus, emancipacijos aspektus, individualizmo raiškos formas;

analizuoti švietimą ir ugdymą mokymo, šeimos ir valstybės sąveikos atžvilgiu, socialinio ir ideologinio konstravimo veiksnius ir jų sąveiką;

tirti krikščioniškųjų Bažnyčių, įvairių religinių bendruomenių ir religinių tikėjimų vietą bei vaidmenį visuomenės ir individo modernėjimo procesuose.

2 uždavinys

nagrinėti socialines, ekonomines ir politines modernėjimo sąlygas ir jų poveikį visuomenės ir kultūros raidai;

atlikti modernios valstybės, politinės bei tautinių bendruomenių istorinius ir lyginamuosius tyrimus, atskleisti modernių politinių idėjų ir struktūrų, politinės ir pilietinės kultūros pavidalus bei jų sklaidą.

2 uždavinio priemonės

1. tirti urbanizacijos ir industrializacijos procesus, miesto ir kaimo santykių kaitą, naujų ekonominių veiklos formų, institucijų ir veiksmų atsiradimą bei poveikį visuomenei ir kultūrai, nagrinėti kapitalistinę ir socialistinę ūkių sistemas; gyventojų socialinį mobilumą ir migraciją, demografinius pokyčius, šeiminius ir lyčių santykius;

2 uždavinio priemonės

2. tirti tradicinių bendruomeninių, socialinių grupių, kolektyvinės ir individualios tapatybės kaitą, modernių socialinių ryšių formavimąsi ir kaitą klostantis pliuralistinei moderniosios visuomenės struktūrai; nagrinėti žmogaus teisių ir laisvių įtvirtinimo bei asmens orumo refleksijos įtaką individų savivokai ir statusui;

2 uždavinio priemonės

3. tirti visuomenės organizavimosi būdus ir formas Lietuvoje ir diasporoje; tirti politinės ir pilietinės kultūros formavimosi bruožus; pilietinės visuomenės ir politinės valdžios tarpusavio santykius;

tirti nacionalinės idėjos, modernių tautų ir tautinės tapatybės formavimąsi ir raidą Lietuvoje, etninius procesus ir tarpetninius santykius;

nagrinėti modernios valstybės formavimosi sąlygas, modernybės politinių idėjų ir ideologijų radimąsi ir raišką; valstybės institucijų formavimąsi ir raidą; moderniosios demokratijos formas; tirti sovietinio totalitarizmo bruožus ir pasipriešinimo jam būdus.

Numatomi rezultatai

1. bus parengta ir įgyvendinta ne mažiau kaip 50 mokslinių tyrimų projektų, iš kurių **ne mažiau kaip 20 projektų, vykdomų kartu su užsienio tyrėjais;**

Numatomi rezultatai

2. bus parengta ir publikuota Programos rezultatus apibendrinančių mokslo straipsnių, mokslo monografijų ir sintetinių mokslo veikalų, šaltinių publikacijų (**ne mažiau kaip 180 mokslo straipsnių recenzuojamuose Lietuvos ir užsienio mokslo leidiniuose, iš kurių 20 – tarptautiniuose, turinčiuose citavimo indeksą mokslo leidiniuose, ir ne mažiau kaip 20 knygų: mokslo monografijų, studijų ir sintetinių mokslo veikalų, ne mažiau 20 sukurtų skaitmeninių duomenų bazių bei šaltinių publikacijų**);

Numatomi rezultatai

3. Programos projektų vykdytojai dalyvaus ne mažiau kaip **60 nacionalinių ir ne mažiau kaip 40 tarptautinių mokslo renginių** Programos mokslinių tyrimų temomis, bus surengti ne mažiau kaip **6 tarptautiniai ir nacionaliniai mokslo renginiai**;
4. ne mažiau kaip **50 socialinės ir kultūrinės plėtros darbų**.

Programos finansavimas 2017–2019 metais (tūkst. Eur)

Uždaviniai	2017	2018	2019	Iš viso
Pirmas (4 priemonės)	427	427	427	1281
Antras (3 priemonės)	314	314	314	942
Iš viso	741	741	741	2223

Pagrindinės sąlygos

- Konkursas vyks pagal 1 ir 2 uždavinį, t. y. 1 ir 2 uždavinio projektai konkuruos atskirai.
- Rekomenduojama rinktis to paties uždavinio vieną ar kelias priemones. Pasirinkimas priklauso nuo projekto idėjos, **priemonių skaičius vertinimui reikšmės neturės.**
- Rekomenduojamas tarpdalykiškumas: projektas turėtų apimti bent dvi mokslo kryptis iš tos pačios ar skirtingų mokslo sričių. Taip siekiama, kad projekto vykdytojai būtų iš skirtingų institucijų.

Pagrindinės sąlygos

- Projekto vykdytojų turi būti ne mažiau kaip du.
- Rekomenduojama, kad į projekto vykdytojų sudėtį kaip pagrindiniai vykdytojai būtų įtraukti:
  - užsienio institucijose dirbantys tyrėjai,
  - doktorantai iš Lietuvos ir (ar) užsienio institucijų.
- Maksimalios trukmės projekto biudžetas turi būti ne didesnis kaip 120 tūkst. eurų, trumpesnės trukmės projekto – atitinkamai mažesnis.

Vertinimo kriterijai

- Mokslinės idėjos naujumas
- Metodologinis, metodinis inovatyvumas
- Tarpdalykiškumas
- Tarptautiškumas
- Tyrimo rezultatų reikšmingumas
- Tyrimo rezultatų sklaida ir prieinamumas tarptautiniu mastu.

AČIŪ UŽ DĒMESĪ